

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี
The Model for Education Management during the COVID-19 Pandemic of
Princess Chulabhorn Science High School Chonburi

ทวีศักดิ์ เจริญเตี้ย¹

Thaweesak Charoentia¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ เป้าหมาย และตัวชี้วัด 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบ โดยการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษา องค์ประกอบ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มภายใน สถานศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบโดยการ สนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย แบบเก็บรวบรวม ข้อมูลการสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มี 4 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย (1) การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19) (2) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา (3) การดูแล ช่วยเหลือนักเรียน และ (4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 2) รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) รูปแบบการจัด การศึกษา 2) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา การตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการศึกษา, โคโรนา 2019

¹ ผู้อำนวยการ ดร., โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี

¹ School director, Dr., Princess Chulabhorn Science High School Chonburi

Corresponding Author E-mail: thaweem@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the basic elements, purpose, and indicators of the model, and 2) to innovate and examine the model. This research was divided into two stages. The first stage was to study the basic elements, purpose, and indicators of the model for education management during the COVID-19 pandemic for Princess Chulabhorn Science High School Chonburi through document analysis, focus group discussions, and In-depth interviews. In the second phase, the model was innovated and examined using focus group discussions. Relevant documents, research analysis record forms, group discussion data forms, and in-depth interviews were used as the research instruments. Qualitative data were analyzed using content analysis. The research findings revealed that 1) education management during the COVID-19 pandemic consisted of 4 basic elements; there were (1) Prevention of the COVID-19 pandemic, (2) Preparation of the personnel, (3) Student assistance services, and (4) Hybrid learning. 2) The innovative model contained both the education model and the education model handbook. A focus group of experts assessed the investigating model as appropriate, feasible, and implementable.

KEYWORD : Education Management Model, COVID-19

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้สถานศึกษาปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษและจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนรู้แบบให้สอดคล้องกับความปลอดภัยของพื้นที่ โดยมีการเรียนรู้แบบ Onsite ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสามารถไปโรงเรียนได้ ขณะที่พื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยจะมีการเรียนรู้หลักผ่านทางการ On-air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมีการเรียนรู้เสริมผ่านระบบ Online 2) ลดการประเมินและงดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นโดยเน้นเรียนเฉพาะวิชากลุ่มสาระหลัก 3) กระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนการเรียนการสอนทางไกลในสัดส่วน 80% อีก 20% หรือมากกว่าให้ทางโรงเรียนและครูผู้สอนในแต่ละพื้นที่พิจารณาออกแบบตามความเหมาะสม 4) การเรียนผ่านการสอนทางไกลจะใช้สื่อโทรทัศน์ (TV) ในทุกระบบเป็นหลักของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีมาตรฐาน โดยมีดิจิทัลแพลตฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการและจัดการเรียนการสอนแบบโต้ตอบออนไลน์เป็นสื่อเสริม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

สถานการณ์ในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2564) มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างต่อเนื่องอีกครั้งซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่นักเรียนไม่สามารถมาเรียนได้

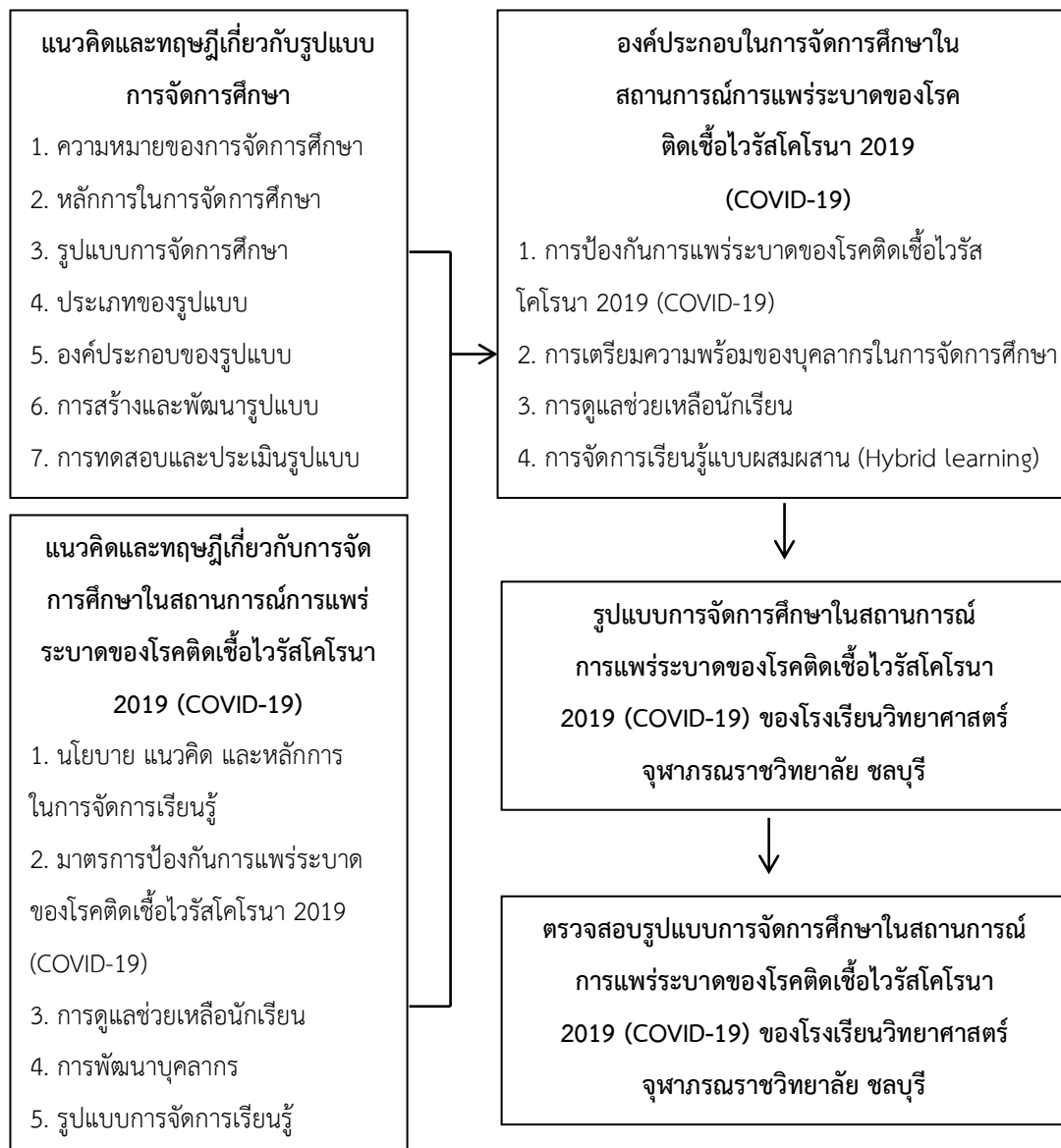
ตามปกติ ด้วยมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีคำสั่งงดการใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษาสำหรับการจัดการเรียนการสอน และการทำกิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีรูปแบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 รูปแบบ คือ On-Site, On-Air, On-Hand, On-Demand, Online และ Blended โดยการเลือกรูปแบบที่สถานศึกษาจะจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใดนั้นจะต้องคำนึงถึงความพร้อมและความปลอดภัยของนักเรียนและครูเป็นสำคัญโดยสามารถเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้มากกว่า 1 รูปแบบ ตามความเหมาะสมของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

รูปแบบการจัดการศึกษาเป็นแบบแผนการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้ หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ (Keeves, 1988, pp. 68-71) เมื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแล้ว ก่อนนำไปใช้จะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข (Joyce & Weil, 1996, pp. 149-159) การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้และเหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อให้สามารถทดแทนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้มากที่สุดจะช่วยสนับสนุนและพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปและมีความสอดคล้องกับมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อีกทั้งเป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับสภาวะการณ์ปกติและนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ดียิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่ายังไม่มีการศึกษาวิจัยอย่างแน่ชัดเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม ตลอดจนการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการแสวงหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (เก้จกนก เอื้อวงศ์, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, นงเยาว์ อุทุมพร, กุลชลี จงเจริญ, และจิตติกรณ ยาวีไชย จารึกศิลป์, 2564, น. 182) ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนและมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารงานวิชาการและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี ในปีการศึกษา 2564 เพื่อพัฒนาคุณภาพของครูและนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนารูปแบบและการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบในการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ภายในสถานศึกษา (HR Teamwork) ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 8 คน เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป้าหมายของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม ซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาประเด็นสำคัญของแนวคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบ ปรับแก้ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และตรวจสอบ ปรับแก้ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สนทนากลุ่มภายในสถานศึกษา และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิดา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิดา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี ในระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิดา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ

2. ตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิดา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี โดยการัดสนทนากลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย 11 โรงเรียน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ซึ่งเลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิดา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี ว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด รวมทั้งเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม ซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา โดยพิจารณาประเด็นสำคัญของแนวคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบ ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน ประเด็นในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิดา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี ได้แก่ 1) ที่มาของรูปแบบ 2) เป้าหมายและตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบ 3) ขั้นตอนการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิดา 2019 (COVID-19) ไปใช้ในสถานศึกษา 4) ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิดา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิดา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ชลบุรี

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี

1.1 องค์ประกอบ

ตารางที่ 1 สารสำคัญ แนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

สารสำคัญ	แนวคิด/ ทฤษฎี	องค์ประกอบ
1. โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่และมีมาตรการด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันและรับมือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	- 6 มาตรการหลัก (DMHT-RC) - 6 มาตรการเสริม (SSET-CQ)	การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (COVID free system)
2. โรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	- การพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual development) - การพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based development) - การพัฒนาระหว่างปฏิบัติงาน (On-the-job development)	การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา (Teacher improvement system)
3. โรงเรียนควรมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	- ทฤษฎีพัฒนาทางจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson, 1902) - ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Theory) ของอีวาน พาฟลอฟ (Ivan Pavlov, 1849-1936) - ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของลอเรนส์ โคลเบิร์ก (Lawrence Kohlberg, 1927-1987) - ทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่นของ Steinberg (1996)	การดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Student support system)
4. โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์	- การเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online learning) - การเรียนรู้ในห้องเรียน (Face-to-face) - การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) - กระบวนการคิด (Thinking system) - ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom)	การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid learning system)

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบในการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 2) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา 3) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.2 เป้าหมาย

ตารางที่ 2 องค์ประกอบและเป้าหมายของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

องค์ประกอบ	เป้าหมาย
1. การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (COVID free system)	1. การอยู่ประจำของนักเรียน (Student living) 2. การใช้พื้นที่ส่วนกลาง (Common area sharing) 3. การบริหารจัดการการแพร่ระบาด (COVID-19 zoning) 4. การวางแผนป้องกันและเผชิญเหตุ (COVID-guarded planning)
2. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา (Teacher improvement system)	1. แผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual development plan) 2. การพัฒนาบุคลากร (Personal training) 3. แผนการจัดการเรียนรู้ (Study plan) 4. สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ (Study innovation)
3. การดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Student support system)	1. การสำรวจความต้องการของนักเรียน (Survey) 2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (System) 3. การจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ (Supply) 4. การสนับสนุนการเรียนการสอน (Support)
4. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid learning system)	1. การจัดการเรียนรู้ (Study management) 2. การนิเทศ ติดตาม (Supervision) 3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Student-development activities) 4. การวัดผลและประเมินผล (Measurement and evaluation)

จากตารางที่ 2 การสนทนากลุ่มภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี พบว่า การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มี 16 เป้าหมาย ดังนี้ 1) การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย ได้แก่ การอยู่ประจำของนักเรียน การใช้พื้นที่ส่วนกลาง การบริหารจัดการการแพร่ระบาด และการวางแผนป้องกันและเผชิญเหตุ 2) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย ได้แก่ แผนพัฒนาตนเองรายบุคคล การพัฒนาบุคลากร แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ 3) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย

4 เป้าหมาย ได้แก่ การสำรวจความต้องการของนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ และการสนับสนุนการเรียนการสอน และ 4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการวัดผลและประเมินผล

1.3 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบ

ตารางที่ 3 เป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์ประกอบด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1. การอยู่ประจำของนักเรียน	1. มีมาตรการสำหรับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของนักเรียน 2. มีมาตรการสำหรับห้องพัก ห้องนอน ห้องน้ำ และพื้นที่ส่วนกลาง 3. มีมาตรการสำหรับการรับประทานอาหารในโรงอาหาร
2. การใช้พื้นที่ส่วนกลาง	มีมาตรการในการใช้ศูนย์กีฬา สนามกีฬา หอสมุด และหอประชุมของนักเรียน
3. การบริหารจัดการการแพร่ระบาด	มีพื้นที่พิเศษ สำหรับตรวจสอบ เฝ้าระวัง และควบคุม การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภายในโรงเรียน
4. การวางแผนป้องกันและเผชิญเหตุ	มีการวางแผน การเฝ้าระวัง ติดตาม และรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภายในโรงเรียน

จากตารางที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) มีมาตรการสำหรับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของนักเรียน 2) มีมาตรการสำหรับห้องพัก ห้องนอน ห้องน้ำ และพื้นที่ส่วนกลาง 3) มีมาตรการสำหรับการรับประทานอาหารในโรงอาหาร 4) มีมาตรการในการใช้ศูนย์กีฬา สนามกีฬา หอสมุด และหอประชุมของนักเรียน 5) มีพื้นที่พิเศษ สำหรับตรวจสอบ เฝ้าระวัง และควบคุม การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภายในโรงเรียน และ 6) มีการวางแผน การเฝ้าระวัง ติดตาม และรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภายในโรงเรียน

ตารางที่ 4 เป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์ประกอบด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1. แผนพัฒนาตนเองรายบุคคล	ครูมีการจัดทำแผนการพัฒนาตนเองรายบุคคลตามสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน
2. การพัฒนาบุคลากร	1. มีการพัฒนาครูในการจัดการศึกษาผ่านรูปแบบการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based development) 2. มีการพัฒนาครูในการจัดการศึกษาผ่านรูปแบบการพัฒนาระหว่างปฏิบัติงาน (On-the-job development)

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
3. แผนการจัดการเรียนรู้	1. มีการสร้าง พัฒนา หรือปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Online learning) 2. มีการสร้าง พัฒนา หรือปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid learning)
4. สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	1. มีการสร้าง พัฒนา หรือปรับปรุง สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ของครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Online learning) 2. มีการสร้าง พัฒนา หรือปรับปรุง สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ของครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid learning)

จากตารางที่ 4 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา มี 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ครูมีการจัดทำแผนการพัฒนารายบุคคลตามสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน 2) มีการพัฒนาครูในการจัดการศึกษาผ่านรูปแบบการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) มีการพัฒนาครูในการจัดการศึกษาผ่านรูปแบบการพัฒนาระหว่างปฏิบัติงาน 4) มีการสร้าง พัฒนา หรือปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ 5) มีการสร้าง พัฒนา หรือปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 6) มีการสร้าง พัฒนา หรือปรับปรุง สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ของครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ และ 7) มีการสร้าง พัฒนา หรือปรับปรุง สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ของครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ตารางที่ 5 เป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1. การสำรวจความต้องการของนักเรียน	1. มีการสำรวจข้อมูลความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน 2. มีการสำรวจปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียน 3. มีการสำรวจความต้องการของนักเรียน
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. มีการประสานความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองนักเรียน 2. มีการสนับสนุน ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีความปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
3. การจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้	มีการจัดหา พัฒนาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนเพื่อให้เรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพภายใต้การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
4. การสนับสนุนการเรียนรู้	1. มีการสนับสนุนเงินค่าอาหารให้นักเรียน 2. มีการสนับสนุนค่าอินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนรู้ให้นักเรียน

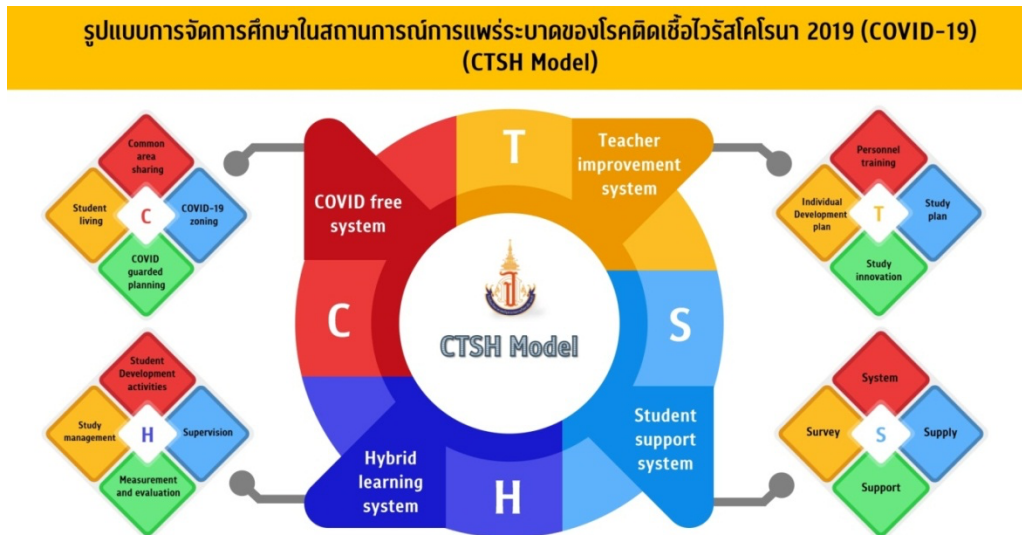
จากตารางที่ 5 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) มีการสำรวจข้อมูลความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน 2) มีการสำรวจปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียน 3) มีการสำรวจความต้องการของนักเรียน 4) มีการประสานความร่วมมือระหว่างครูและผู้บริหารโรงเรียน 5) มีการสนับสนุน ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีความปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 6) มีการจัดหา พัฒนาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนเพื่อให้เรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพภายใต้การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 7) มีการสนับสนุนเงินค่าอาหารให้แก่เด็กนักเรียน และ 8) มีการสนับสนุนค่าอินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียน

ตารางที่ 6 เป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1. การจัดการเรียนรู้	มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid learning) ผ่านการเรียนรู้อัจฉริยะ (Smart learning)
2. การนิเทศ ติดตาม	มีกระบวนการช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid learning) ของครู
3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	มีการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรผ่านการเรียนรู้อัจฉริยะ (Smart learning)
4. การวัดผลและประเมินผล	มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สามารถให้ผลป้อนกลับ (Feedback) ได้

จากตารางที่ 6 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานผ่านการเรียนรู้อัจฉริยะ 2) มีกระบวนการช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของครู 3) มีการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรผ่านการเรียนรู้อัจฉริยะ และ 4) มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สามารถให้ผลป้อนกลับได้

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) รูปแบบการจัดการศึกษา 2) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบคือ 1) การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งประกอบด้วย 4 เป้าหมาย และ 6 ตัวชี้วัด 2) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 เป้าหมาย และ 7 ตัวชี้วัด 3) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 4 เป้าหมาย และ 8 ตัวชี้วัด และ 4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วย 4 เป้าหมาย และ 4 ตัวชี้วัด การตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี จากการสนทนากลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย 11 โรงเรียน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จุฬาภรณราชวิทยาลัย พบว่า ชื่อของรูปแบบที่มีความชัดเจนและครอบคลุมเหมาะสมกับการวิจัย และเห็นด้วยกับเป้าหมายและตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบ ขั้นตอนการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไปใช้ในโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี มีความเหมาะสม และรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ของการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี

การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี พบว่า มี 4 องค์ประกอบหลัก 16 เป้าหมาย และ 25 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19) ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย และ 6 ตัวชี้วัด 2) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย และ 7 ตัวชี้วัด 3) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย และ 8 ตัวชี้วัด และ 4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย และ 4 ตัวชี้วัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้นจะต้องประสานองค์ประกอบพื้นฐานหลายด้านเข้าด้วยกัน เช่น การจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดของทุกคนที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้แม้จะไม่สามารถไปโรงเรียนได้ การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้ การดูแลและพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด และการตัดสินใจดำเนินนโยบายต่าง ๆ บนพื้นฐานของการสำรวจความต้องการของนักเรียน ครู และโรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นที่ตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ เณิมชัย เลี้ยงสกุล (2563, น. 4-6) ได้กล่าวว่า ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การจัดการศึกษาควรเปลี่ยนให้ทุก ๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่ แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ การจัดการศึกษาไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนแต่ต้องปรับทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก ควรกระชับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัดเรื่องโครงสร้างเวลาเรียน เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ เรืองศรี, อาลิษา วิเศษกาญจน์, ศุภมาส นุ่นสกุล และวศินีย์ รุ่งรังสี (2564) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนในยุค New Normal Covid-19 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ On Site พบว่า การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปกติใหม่ (New normal) ต้องมีการจัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปกติใหม่ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนและการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การจัด การเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงนักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงครู ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่

1.1 องค์ประกอบด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (COVID free system) ประกอบด้วยเป้าหมายด้านการอยู่ประจำของนักเรียน การใช้พื้นที่ส่วนกลาง การจัดพื้นที่ในการบริหารจัดการการแพร่ระบาด และการวางแผนป้องกันและเผชิญเหตุ ทั้งนี้พบว่า ในการจัดการศึกษาโรงเรียนควรเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่และมีมาตรการด้านสาธารณสุขโดยเน้น 6 มาตรการหลัก (DMHT-RC) และ 6 มาตรการเสริม (SSET-CQ) เพื่อป้องกันและรับมือการแพร่ระบาดของ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งสอดคล้องกับ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2020) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ไว้ว่า การจัดการศึกษาให้นักเรียนถูกจัดอย่างเป็นระบบโดยมีการสร้างกรอบนโยบายเพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีการเผยแพร่แนวทางการป้องกันและควบคุมโรค และการเผยแพร่คู่มือการป้องกันและควบคุมโรคให้นักเรียน นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่กฎระเบียบในการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้กับผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อีกด้วย

1.2 องค์ประกอบด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษา (Teacher improvement system) ประกอบด้วยเป้าหมายด้านการวางแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล การอบรมพัฒนาบุคลากร การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และการสร้างและพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้พบว่า ในการจัดการศึกษาโรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยเน้นการพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual development) การพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based development) และการพัฒนาระหว่างปฏิบัติงาน (On-the-job development) ให้มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wongyai and Patphol (2020) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ควรเป็นการพัฒนาบุคลากรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการพัฒนาบุคลากรที่ผูกติดกับการเรียนรู้และพัฒนาระหว่างปฏิบัติงานโดยให้บุคลากรได้รับการพัฒนาไปในตัวในขณะปฏิบัติงานและเรียนรู้จากการปฏิบัติงานเป็นหลัก เน้นการพัฒนาที่สถานศึกษาผูกกับการพัฒนางาน กระบวนการฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบด้วยกระบวนการจัดการความรู้และนำออกไปใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ดังนั้นจึงต้องทำการวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยปฏิบัติการบริหารร่วมด้วย วิธีการพัฒนาครูแบบโรงเรียนเป็นฐานต้องมีหลากหลายรูปแบบคือมีทั้งการพัฒนาภายในสถานศึกษา เช่น การพัฒนาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การวิจัยในชั้นเรียน การศึกษาด้วยตนเองผ่านสื่อทางไกลต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ e-Book, e-Learning วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น และการพัฒนาภายนอกสถานศึกษา เช่น การอบรม สัมมนา หรือการศึกษาดูงาน เป็นต้น

1.3 องค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Student support system) ประกอบด้วยเป้าหมายด้านการสำรวจความต้องการของนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ และการสนับสนุนการเรียนการสอน ทั้งนี้พบว่า ในการจัดการศึกษาโรงเรียนควรมีการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมการพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รอดพ้นจากวิกฤติในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมยุดา สุตจำ (2564, น. 16) พบว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประกอบด้วย การที่ผู้บริหารและครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนในการช่วยเหลือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก่นักเรียนในส่วนที่ต้องช่วยเหลือ และการส่งต่อนักเรียน โดยปฏิบัติตามนโยบายช่วยเหลือนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการใน 3 มาตรการ คือ มาตรการที่ 1 การจ่ายเงินเยียวยานักเรียน มาตรการที่ 2 อินเทอร์เน็ตฟรีสำหรับการเรียน

และมาตรการที่ 3 การลดภาระงานครูและนักเรียนรวมถึงลดการประเมินทั้งที่เป็นงานของหน่วยงานภายในและภายนอก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์สิงห์ชัย ฐิตธมโม, พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ (ธานีสุขโชโต) และวรฤทธ เกื้อนช้าง (2563, น. 153) พบว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา สถานศึกษาควรเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พร้อมกันเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป ควรมีการสำรวจความพร้อมในการเรียนของผู้เรียนเพื่อประเมินความเสี่ยง จัดเตรียมอุปกรณ์ให้แก่ผู้เรียนที่มีความเสี่ยงที่จะเสียโอกาสจากการเรียน ใช้มาตรการทางสาธารณสุขและมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบความจำเป็นของมาตรการเปิด-ปิดสถานศึกษา รวมทั้งให้คู่มือสนับสนุนผู้เรียนสำหรับการเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ต้องการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำประวัตินักเรียนด้วยการออกเยี่ยมนักเรียนถึงบ้าน ตลอดจนมีการคัดกรองและการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.4 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid learning system) ประกอบด้วยเป้าหมายด้านการจัดการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้พบว่า ในการจัดการศึกษาโรงเรียนควรมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ติดตาม และประเมินผลที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ การเรียนรู้ควรมีหลายรูปแบบ สามารถเรียนในห้องเรียนหรือเรียนออนไลน์ได้ เรียนคนละที่หรือที่เดียวกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย (2564) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานจะต้องมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ หรือสลับแบบผสมผสานคู่กัน ประสบการณ์การเรียนรู้ถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ ทุกคนสามารถช่วยกันให้ข้อมูล สร้างองค์ความรู้ พุดคุยกันได้ บทเรียนจะต้องสามารถตอบโต้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถนำข้อดีของเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ ในระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์หรือออฟไลน์ จะต้องมีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและการโต้ตอบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน และการจัดการเรียนรู้จะต้องประเมินและให้ผลป้อนกลับได้

2. รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) รูปแบบการจัดการศึกษา 2) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา การตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี ที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบสร้างโดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องบริบทของสถานศึกษา และทัศนคติของผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามกระบวนการวิจัย และมีการดำเนินการตรวจสอบและประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้มีการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Eisner (1976, pp. 192-193) ที่เชื่อว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือ

ในการประเมินรูปแบบที่มีความเที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี มีมาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ มาจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั้น ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี ไม่สามารถจะประสบความสำเร็จได้ในระยะสั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร ควรพัฒนาการดำเนินงานตามรูปแบบอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม โดยนำเอาปัญหาจากการดำเนินงานในภาคเรียนหรือปีการศึกษาที่ผ่านมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อให้มีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
2. ควรทำการประเมิน ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี อย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับสถานศึกษาประเภทอื่น ๆ เช่น โรงเรียนไป-กลับ หรือโรงเรียนเครือข่ายของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี เป็นต้น
4. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563*. สืบค้นจาก <https://moe360.blog/2020/05/08/การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563>.
- กฤษณพงศ์ เลิศบุรุษชัย. (2564). *Hybrid Learning การเรียนรู้แบบปรับเปลี่ยนได้*. เข้าถึงได้จาก <https://touchpoint.in.th/hybrid-learning>.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, นงเยาว์ อุทุมพร, กุลชลี จงเจริญ, และฐิติกรณ ยาวีชัย จาริกศิลป์. (2564). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- เก็จกนก เอื้อวงศ์, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, นงเยาว์ อุทุมพร, กุลชลี จงเจริญ และจิตติกรณ ยาวีไชย จารึกศิลป์. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19. รายงานการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เฉลิมชัย เลียงสกุล. (2563). *การศึกษาในยุค COVID-19*. สืบค้นจาก <https://jwc.rtarf.mi.th/new/index.php/2021-03-08-09-16-26?download=92:covid-19>.
- เบญจวรรณ เรืองศรี, อาลิษา วิเศษกาญจน์, ศุภมาส นุ่นสกุล และวศินีย์ รุ่งรังสี. (2564). การจัดการเรียนการสอนในยุค New Normal Covid-19 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ On Site. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 10(2), 29-45.
- เปรมยุดา สุตจำ. (2564). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19. *วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์*, 2(2), 10-17.
- พระครูสังฆรักษ์สิงห์ชัย ฐิตธมโม, พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ (ธานี สุขโขโต) และวรกฤต เกื้อนช้าง (2563). การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด 19. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 8(2), 143-154.
- Eisner, E. (1976). Education connoisseurship and criticism: Their form and functions in educational evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 10(3), 192–193.
- Joyce, B. & Weil, M. (1996). *Models of teaching* (5th ed.). New York: Allyn & Bacon.
- Keeves, J. P. (1988). *Educational research, and methodology, and measurement*. Oxford: Pergamon Press.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2020). *China ECE policy response to COVID-19*. Retrieved from <https://planipolis.iiep.unesco.org/en/2020/china-ece-policy-response-covid-19-6865>.
- Wongyai, W., & Patphol, M. (2020). *Learning design for the new normal*. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

การอ้างอิงบทความ

- ทวีศักดิ์ เจริญเตี้ย. (2565). รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 4(4), 50-66. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/261948>

